

Mark- och miljödomstolen

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

Remissyttrande över Utkast till lagrådsremiss – En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar

Dnr KN 2025/01871

Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt lämnar följande synpunkter utifrån de utgångspunkter domstolen har att beakta.

Den tid som stått domstolen till förfogande för att lämna svar har varit begränsad. Domstolen har därför inte haft möjlighet att detaljgranska samtliga föreslagna bestämmelser. Synpunkterna nedan är därför av övergripande karaktär.

Utkastet har föregåtts av tidigare remisser på i huvudsak samma sakområde. Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt har inte getts tillfälle att yttra sig över dessa tidigare remisser. Att domstolen först i detta skede får lämna synpunkter skapar en viss oklarhet. För att remissinstanserna ska kunna bedöma konsekvenserna för den egna verksamheten bör, enligt domstolens mening, samhöriga remisser sändas till samma krets av remissinstanser. Det nuvarande upplägget medför att helhetsbilden och de föreslagna lagändringarna blir svåröverskådliga.

I utkastet hänvisas till de befintliga reglerna i 3 och 4 kap. miljöbalken beträffande prövningen och till 17 kap. miljöbalken beträffande avgränsningen av vilka anläggningar som avses. Det framgår däremot inte något om att det i ett annat lagförslag, SOU 2025:88 - Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten, som nyligen varit föremål för remiss föreslås att såväl 3 - 4 kap. som 17 kap. miljöbalken ska upphöra att gälla.

Domstolen är inte principiellt emot att aktörer som vill uppföra en kärnteknisk anläggning ska kunna få ett tidigt besked från regeringen. Det är positivt att frågor enligt 3 och 4 kap. miljöbalken samt kommunens tillstyrkande prövas tidigt i processen för att minska risken att tillståndsprövningar i domstol måste avslås i ett senare skede av dessa skäl. Det bör samtidigt beaktas vilka konsekvenser som kan följa av att ett tidigare kommunalt ställningstagande måste göras på ett mindre omfattande underlag än i den nuvarande ordningen, där kommunen tar ställning senare.

Den föreslagna ordningen innebär att det införs ett alternativt spår vid sidan av den nuvarande prövningen enligt miljöbalken. Möjligheten att välja mellan olika vägar riskerar att leda till minskad tydlighet. Domstolen bedömer att förslaget kan göra rättsläget mindre klart och att den sammanlagda handläggningstiden inte nödvändigtvis kommer att förkortas.

Det ska också noteras att oavsett vilket av de två spåren som en verksamhetsutövare väljer vid tillståndsprövningen så kommer frågan om Natura 2000 prövningen enligt 7 kap. miljöbalken att komma in förhållandevis sent i miljöprövningen vilket innebär att även om regeringens godkännande har lämnats tidigt under processen så kan prövningen enligt bestämmelserna om Natura 2000 innebära hinder för tillåtligheten av verksamheten.

Domstolen noterar också att den föreslagna 7 § i lag om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar stadgar att regeringen får avstå från att pröva en ansökan om godkännande av en kärnteknisk anläggning. Bestämmelsen innehåller dock inga närmare angivna förutsättningar för när ett sådant avstående får ske. På sid 33 i utkastet till lagrådsremiss finns en förklaring kring när det skulle kunna vara så att regeringen får avstå från att pröva en ansökan. De skäl som anges där motsvarar enligt domstolens bedömning uppgifter som normalt efterfrågas genom ett kompletteringsföreläggande. Att införa en ordning där regeringen kan avstå från att pröva en ansökan i dessa fall utan det underlag som kan komma fram genom ett föreläggande om komplettering med stöd av 6 § framstår som tveksamt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Mot bakgrund av att regeringen i den nya ordningen ges en tidig och central roll är det angeläget att grunderna för ett avstående klargörs så att berörda aktörer kan bedöma förfarandet och planera sina ansökningar därefter. En tydligare reglering skulle bidra till den förutsebarhet som eftersträvas med den nya prövningsmodellen.

Sammanfattningsvis är domstolen inte principiellt emot en ordning där regeringen och kommunen tidigt i processen ger sitt godkännande. Det nu remitterade förslaget är dock svåröverskådligt och inte tillräckligt samordnat med andra pågående reformer på området. Domstolen kan därför inte på nuvarande underlag ta ställning till om förslaget borde genomföras. Domstolen kan därför varken tillstyrka eller avstyrka förslaget.

Lena Pettersson

Chefsrådmann

Beslut om detta yttrande har fattats av chefsrådmannen Lena Pettersson. I ärendet har även stf. chefsrådmann Marie Gerrevall, tekniska rådet Viktor Forsell och tingsnotarien Antonio Björklund deltagit.